

Konferencija Zelena Srbija

Institucionalni pokrovitelj

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО
ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И
ПРОСТОРНОГ ПЛАНИРАЊА

REPUBLIC OF SERBIA
MINISTRY OF ENVIRONMENT
AND SPATIAL PLANNING

По мери природе

Generalni pokrovitelj

gorenje

www.bigevents.rs

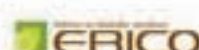

RAZMIŠLJAMO I DELUJEMO ZELENO. PODRUČJE EKOLOGIJE JEDNA JE OD NAJBRŽE RASTUĆIH DELATNOSTI GORENJE GRUPE.

Ulažemo u okolini i ljudima prijazne tehnologije, proizvode, i recikliranje koji pridonose očuvanju našeg planeta.

Povezujemo se sa svima koji gaje odgovoran odnos do okoline. Sve više preduzeća iz srodnih delatnosti postaje deo velike porodice Gorenje. Svakom za sebe i svi zajedno pomažu kako industriji tako i lokalnim zajednicama u rešavanju različitih ekoloških problema - savetovanjem, istraživanjima, pripremom i realizovanjem ekoloških projekata, te s uključenjem u izvođenje programa zbrinjavanja otpadaka.

Razvijamo **CELOVIT SERVIS RUKOVANJA OTPACIMA** - rešenja za industriju i lokalne zajednice. Tim konceptom postajemo prepoznatljiviji u širem prostoru.

KONFERENCIJA "ZELENA SRBIJA"

Danas ekologija, sutra ekonomija

Posle "zelene revolucije" u Srbiji prošle godine, kada je donošenjem 17 ekoloških zakona i na stotine podzakonskih akata regulisana zaštita životne sredine, upravljanje otpadom, na redu je da privatni sektor zauzme novootvoreno tržište. Kako privatne kompanije poput Gorenja mogu da prenesu svoja iskustva u Srbiju, koja je uloga finansijskog sektora u energetskej efikasnosti i korišćenju obnovljivih izvora energije i koja su iskustva nekih od najvećih srpskih privatnih kompanija u društveno odgovornom poslovanju, a pre svega zaštiti životne sredine, na konferenciji "Zelena Srbija" govorili su Oliver Dulić, ministar zaštite životne sredine i prostornog planiranja, predstavnici Evropske komisije u Srbiji, Fonda za zaštitu životne sredine, Gorenja, Delta holdinga, Prokredit Lizinga, Farmakom MB Holdinga, Banke Inteze, Pireus banke, SEKOPAK-a, Karlsberga, Gradske čistoće Beograd, Komdela i Ezo grupe.

Srbija je tek na početku razvijanja svesti o očuvanju životne sredine, ali ekološki standardi biće jedan od ključnih i najtežih uslova za ulazak u Evropsku uniju. Zaštita životne sredine u javnosti i u poslovnom svetu uvek nailazi na skepsu, ali i opstrukcije, jer sa sobom nosi dodatne troškove, više cene i promene ukorenjenih navika. Takođe, postoji predstava da ekološko zakonodavstvo nepotrebno opterećuje privredu, nameće dodatne takse i poreze i ograničava slobodu poslovanja. Međutim, ekonomija budućnosti neraskidivo je vezana sa ekologijom, a sama zaštita životne sredine predstavlja jednu novu privrednu granu koja pruža mogućnosti i za dobru zaradu, zaključak je konferencije "Zelena Srbija" koju je organizovala Business info group.

Oliver Dulić, ministar životne sredine i prostornog planiranja ocenio je da je nemoguće zamisliti ekonomiju za 20 godina koja se ne oslanja na postulate borbe za životnu okolinu.

- Na nedavno održanoj konferenciji programa za životnu sredinu UN, tema je bila Zelena ekonomija.

Tamo je rečeno da borba za ekologiju danas, znači borbu za ekonomiju sutra. Po interesovanju javnosti i količini novca koji se obrće u zelenoj ekonomiji, svi shvataju da se ne može biti konkurentan i ozbiljan igrač na globalnom tržištu, ukoliko nemate korporativnu odgovornost. Kada smo prošle godine političkoj javnosti izneli nameru da u jednom danu želimo da izglasamo paket ekoloških zakona i to nazvali velikom zelenom parlamentarnom revolucijom i time pokažemo da smo kao zemlja sposobni da napravimo istorijski iskorak, mnogi su mislili da to nije moguće. Kada smo to uradili i krenuli u izradu podzakonskih akata, rečeno je da nije moguće u kratkom vremenu to postići. Mogu reći da je ovo ministarstvo u poslednjih nekoliko meseci predložilo, a vlada donela oko 300 podzakonskih akata što predstavlja možda i jednu od najintezivnijih zakonodavnih aktivnosti u istoriji naših vlada. Potom smo počeli i da implementiramo zakone, znajući da implementacija zakona, posebno iz oblasti zaštite životne sredine, vrlo često znači i velika odricanja i poskupljenja, razbijanje nekih starih monopola i navika i početak promene svesti. Sve je to nešto što boli, ali predstavlja

Oliver Dulić

Ekologijom protiv bolesti

U ovoj godini akcija "Očistimo Srbiju" biće direktno vezana za povezanost zaštite životne sredine i ljudskog zdravlja, najavio je Dulić.

- Nova istraživanja pokazuju da svako treće bolesno dete u svetu, boluje od hroničnih bolesti, a pre svega te bolesti su vezane za zagađenje životne sredine. Najveći deo zagađenja dolazi od otpada koje mi svakodnevno stvaramo u našim domaćinstvima.

Tokom maja predložićemo novi zakon o komunalnim delatnostima koji će regulisati formiranje javno-privatnih partnerstava između lokalnih komunalnih preduzeća i privatnog sektora, da bismo došli do isplativog modela koji treba da podigne stepen pokrivenosti komunalnom infrastrukturom na nivo koji Srbija zaslužuje.

evropsku integraciju u praksi. S jedne strane donosi dobro Srbiji, ali i politički košta. Danas se suočavamo sa velikim gundanjem zašto smo baš sada kada smo u krizi krenuli da taksiramo proizvode koji u budućnosti postaju otpad. Presklipinzima u poslednjih dvadeset godina pokazali smo da kada god je uvedena neka ekološka taksa, privrednici su se bunili i pitali zašto baš sad. Uvek je bila neka kriza, ili smo upravo krenuli da izlazimo iz krize. I političari su uvek bili

jako oprezni prilikom uvođenja novina u zaštiti životne sredine, jer su znali da to košta. Danas u svim evropskim zemljama važi da ministarstvo koje se bavi zaštitom životne sredine predstavlja najvećeg protivnika ministrima ekonomije i finansija, jer stalno nešto traži. Ekologija može da pomogne ekonomiji, ako se ponude dobra rešenja. Implementacijom zakona koji smo doneli, stvorili smo prostor za formiranje nove industrijske grane, koja

danas u Srbiji postoji na embrionalnom nivou. Ta nova industrija zapošljavaće hiljade ljudi i donosiće ozbiljne profite onima koji u nju investiraju. To će biti sigurna i dobra radna mesta i predstavljaće motor ekonomije u svakom pogledu. Prihodi od robe koju taksiramo idu u Fond za zaštitu životne sredine i onda se ta ista sredstva raspoređuju nazad privredi, operaterima različitih vrsta otpada. Tako stvaramo pretpostavku da se smanji zavisnost od uvoza, da se

poveća devizni prihod i poveća izvoz. U poslednjih godinu dana učinjeni su naponi da se situacija sa obnovljivim izvorima energije preokrene. Ministarstva za zaštitu životne sredine i energetike predložila su, a vlada usvojila, uredbu o fid-in tarifama. U okviru prostornog plana Republike Srbije tačno pozicioniramo mesta gde će moći da se postave vetrogeneratori, mini hidroelektrane i solarni paneli. Ozbiljno se radi na tome da ova ekonomska grana zaživi

Jure Fišer

Nove tehnologije u Srbiji

Jure Fišer direktor divizije Ekologija u Gorenju najavio je investicije u zelenu ekonomiju u Srbiji.

- Odlučili smo da na velika vrata uđemo u Srbiju. Ovdje već imamo dve fabrike, do kraja godine zapošljavamo 1.000 ljudi. Imamo i planove da na ovom području razvijamo institute znanja, da zapošljavamo obrazovanu radnu snagu sa kojom ćemo razvijati industrijski bazen, što će nam omogućiti da na dugi rok budemo konkurentni.

Spremni smo za investiranje u ekologiju i zelenu ekonomiju, jer verujemo da je to jedini način da firma dokaže društvenu odgovornost. Na dugi rok ekologija i ekonomija pričaju istu priču.

Sa uvođenjem ovih zakona Srbija prolazi istim putem kojim je Slovenija već prošla pre 10 godina.

i postane jedna od onih koje vuku ekonomiju napred. Fond za životnu sredinu, zahvaljujući uredbama koje smo doneli i uredbama koje pripremamo imaće velike prihode, po nekim procenama i do 100 miliona evra ove godine. Taj novac se neće zadržavati u budžetu, iz njega se neće plaćati plate i penzije, već će biti preusmeren prema onima koji hoće da ga troše u svrhu zaštite životne sredine.

Fond će davati veoma povoljne kredite u vrednosti do 400.000 evra svima koji uđu ovaj posao. To je danas najpovoljniji kredit na tržištu, ali mora da se potroši na zaštitu životne sredine. Ukoliko neko uzme kredit po komercijalnim uslovima za projekat zaštite životne sredine, Fond će dati bespovratna sredstva u vrednosti 20 odsto projekta.

Prema rečima **Jure Fišera, izvršnog direktora divizije Ekologija u Gorenju i direktora firme Surovina**, upravljanje otpadom postalo je značajan deo poslovanja Gorenja, a planovi su da se moderne tehnologije presele i u Srbiju.

- Gorenje je kompanija koja se pored proizvodnje bele tehnike bavi ekologijom i energijom i to postaje jedan od stubova u prometu koji Gorenje ostvaruje na 70 različitih tržišta u svetu. Gorenje je velika firma, koja u svom sastavu ima 75 drugih firmi, od čega 50 u inostranstvu. Oko 90 odsto prodaje izvozimo i imamo tržišni udeo od četiri odsto u Evropi. Više od 70 odsto prodaje je pod robnim markama i čisti prihod od prodaje iznose oko 1,4 milijarde evra, a zajedno

sa svim firmama koje smo preuzeli prošle godine, imamo 12.200 zaposlenih. Pravimo malo manje od četiri miliona aparata godišnje. Pored bele tehnike imamo i diviziju enterijera, kuhinja, keramike, kupatila. Treći stub koji je zauzeo u 2008. godini 20 odsto svih prihoda je upravo područje ekologije i energije. Sama zaštita okoline je posao vredan oko 100 miliona evra. U Sloveniji smo napravili platformu u kojoj pružamo celovit servis za upravljanje otpadom za industriju i lokalne zajednice. Fokusirali smo se na tretman industrijskog i opasnog otpada, kao i na proizvodnju alternativnih goriva iz različitih vrsta otpada. Na području elektronskog otpada smo lideri, a fokusiramo se na ekološke projekte i inženjering ekoloških projekata.

Alberto Kamarata, šef sektora ekonomije i evropskih integracija Evropske komisije,

pohvalio je korak ka evropskim ekološkim zakonima i najavio dalju finansijsku podršku Evropske unije Srbiji.

- U poslednjih 40 godina EU je razvila dobar i složen zakonski okvir za zaštitu životne okoline. Usvajanjem zelenog paketa, Srbija je učinila veliki napredak u smislu približavanja evropskim zakonima. Zato u ime EU čestitam ministru i njegovom timu na velikom postignuću. Važno je sada primeniti te zakone. Primena je najveći izazov za članice EU, kao i za zemlje koje žele da postanu članice EU. Zato podržavamo vladu u brzom napredovanju i usvajanju tih pravila. I zato ističemo važnost stvaranja neophodnih

Alberto Kamarata

Životna sredina prilika za biznis

Prema rečima Kamarate, implementacija zakona zahteva podršku društva u celini.

- U prošlosti mnogi su verovali da ekološka regulativa služi ograničenju slobode poslovanja. U EU verujemo da zakonodavstvo vezano za životnu sredinu pruža velike mogućnosti za biznis. Tu se misli na čišćenje životne sredine, a naročito na uvođenje čistijih tehnologija. Jedan od glavnih ciljeva ove decenije u EU je podrška razvoju ekonomije koja se zasniva na održivim resursima.

Ovaj cilj je podržan od strane šefova svih država i vlada. Konkurencija i poštovanje životne sredine idu ruku pod ruku. Najkonkurentnije zemlje u Evropi su upravo one koje su najprijateljskije prema okolini.

LAV U NOVOJ FLAŠI

SVE ŠTO STE ŽELELI OD PIVA

AKO VOZIM NE PIJEM.
AKO PIJEM NE VOZIM.

ili jesi ili nisi
WWW.LAVPIVO.RS

Republika Srpska
sa 2000 godina

NAJLIPŠE OD OSTALIH
BIVŠIH SRBIJA

administrativnih kapaciteta na nivou države, pokrajine i lokalnih samouprava. Vlasti, preduzetnici i građani treba da se ugledaju na najbolje primere iz EU. Evropska unija će nastaviti da podržava Srbiju značajnim finansijskim sredstvima u godinama koje dolaze. Izazovi u oblasti životne sredine su ogromni, ali verujemo da Srbija može da se izbori sa tim izazovima..

Vilma Fece, direktorka Zaštite životne sredine i sigurnog i zdravog rada u Gorenju istakla je da je rad na zaštiti životne sredine, prikupljanje svih dozvola i sertifikata dug i težak posao, ali da je zaštita životne sredine posao koji mora da se voli. - Svi koji rade na zaštiti životne sredine znaju da ne mogu raditi taj posao ako ga ne vole. U grupi Gorenje sva preduzeća imaju sve ekološke dozvole. Na dobijanju tri ITPC dozvole, za proizvodnju bele tehnike, keramičkih pločica i proizvodnju kuhinja pripremali smo se skoro 10 godina. Sve aktivnosti na području društvene odgovornosti su sistematski uređene, a zaštita životne sredine jedna je od najvažnijih. Mi smo i članovi Evropskog udruženja proizvođača bele tehnike i ta grupacija ima listu društvene odgovornosti. Svake

Vilma Fece

Koristi od stanarda

Vilma Fece istakla je da od 1997. kada je Gorenje uvelo ISO 14001, količina opasnog otpada po proizvodu smanjena je za preko 90 odsto.

- Na taj način su smanjeni i troškovi ekologije i deponovanja otpada, a posle obrade opasni otpad postaje neopasni. Jedino gde do sada nismo bili uspešni je potrošnja električne energije i to je poslednji stepen racionalizacije. Pravimo energetske izveštaje i program da ispunimo jedini cilj koji nismo dosegli. Ekologija i ekonomija idu zajedno.

Pre 12 godina imali smo 700 tona opasnog otpada samo od proizvodnje bele tehnike. Prošle godine 80 tona u celoj fabrici. Kroz uvođenje novih tehnoloških postupaka smanjena je količina, a sada taj otpad uopšte nije opasan otpad.

Zaštita životne sredine

Posvećenost očuvanju životne sredine

Odgovornost prema prirodi i njenim darovima jedna je od najozbiljnijih obaveza i kompanije i pojedinaca zaposlenih u njoj. Coca-Cola Hellenic je identifikovala ključne uticaje svog poslovanja na životnu sredinu i uspostavila mehanizme za konstantno smanjenje potrošnje prirodnih resursa, sa jasno definisanim dugoročnim i kratkoročnim specifičnim ciljevima. Rukovodeći se **Politikom zaštite životne sredine** Coca-Cola Hellenic u svakodnevnom radu poštuje i primenjuje sve lokalne zakone i najviše standarde zaštite životne sredine ISO 14001 i eCO sistem kvaliteta Coca-Cola kompanije.

Program za uštedu vode

Kao i svaki pojedinac na planeti Coca-Cola Hellenic zavisi od vode i njenih ekosistema, kako bi živela i opstala. Zato Coca-Cola sistem oseća dužnost da se kao društveno odgovoran građanin ponaša prema upotrebi ovog neprocenljivog resursa. Primenom **Programa uštede vode** od 2002. unapređena je efikasnost korišćenja vode za 20 % a u toku je i istraživanje novih načina za njenu efikasniju upotrebu. Takođe, **Sistemom za preradu otpadnih voda** sve otpadne vode iz punionice prerađuju se do nivoa kvaliteta koji propisuje Evropska unija.

Efikasno korišćenje energije

Coca-Cola Hellenic je svesna da će se dugoročni razvoj poslovanja naći pod uticajem geopolitičkih i ekonomski pretnji nastalih usled klimatskih promena i izmenjene životne sredine. Kao potpisnik osnivanja **Globalnog Sporazuma UN o zaštiti klime**, najvećeg svetskog udruženja kompanija za zaštitu klime, Coca-Cola Hellenic je posvećena zauzimanju vodeće pozicije.

Verujemo da industrijski sektor igra ključnu ulogu u pronalaženju održivih rešenja za klimatske promene današnjice. U skladu sa **Politikom klimatskih promena**, naše poslovanje oseća dužnost da primeni tehnologije koje podržavaju alternativne i obnovljive izvore energije, radi sa drugima kako bi došlo do smanjenja ukupne emisije ugljenika u širem okruženju, i prijavljuje emisije, ciljeve i aktivnosti u skladu sa Protokolom o emisiji gasova sa efektom staklene bašte.

U bliskoj budućnosti, Coca-Cola Hellenic će u najvećoj meri smanjiti emisiju ugljenika koristeći **stanice koje kombinuju toplotnu i električnu energiju**. Čistije i efikasnije od klasičnih električnih, ove stanice locirane u krugu fabrike zagrevače, hladilice i snabdevače istu električnom energijom, a višak proizvedene energije će biti prosleđen nacionalnim distribucionim mrežama

u svakoj od zemalja u kojima poslujemo. Izgradnjom ovih stanica emisija ugljenika će se smanjiti za 20 % - što je cilj koji EU trenutno planira da ostvari do 2020. Nastavljamo da širom poslovanja predvodimo princip efikasne potrošnje energije, ostvarujući cilj od dodatnih 2 % napretka na godišnjem nivou Coca-Cola Hellenic redovno meri **emisiju CO₂** na godišnjem nivou, uključujući emisiju od karbonizacije proizvoda, upotrebe energije u punionicama i transportu, kao i emisiju gasova iz rashladnih uređaja i preduzima akcije za smanjenje emisije. U 2008. godini u Srbiji je smanjena emisija CO₂ po litri proizvedenog pića za 8 % u odnosu na 2007. godinu.

Još od 2003. Coca-Cola Hellenic Srbija je počela da koristi prirodni gas, transportna sredstva u krugu fabrike koriste električnu energiju ili prirodni gas, a 50 % našeg voznog parka koristi gas kao gorivo. U februaru 2009. smo pokrenuli **Green IT inicijativu** kojom će se postići smanjenje potrošnje energije koju koristi elektronska oprema od 12 %, i kojom će se istovremeno zaposleni angažovati i podstaći na promenu korisničkih navika. Od 2009 počela je i implementacija **Eco-vožnja projekta** koji obuhvata smanjenje zapremine motora vozila, obuku zaposlenih u pogledu eco-drive tehnika, kao i prebacivanje na alternativna goriva i smanjenje kilometraže svakog vozila i smanjenje prosečne potrošnje goriva.

Svakodnevna primena ISO i ECO sistema

Coca-Cola Hellenic Srbija reciklira 90 % upotrebljivih sekundarnih sirovina u procesu proizvodnje. U reciklirani materijal spadaju staklo, papir, drvo, metal, PET, PVC, otpadno motorno ulje i auto gume. Nakon razvrstavanja i skladištenja koje se obavlja u krugu punionice, reciklirani materijal se odvozi u preduzeća koja su registrovana za reciklažu industrijskog otpada, da bi potom išao ponovo u proizvodnju. Tako kompanija nastoji da u procesu proizvodnje zatvori ciklus i ne zagađuje okolinu.

Kao što je to praksa kompanije svugde u svetu, Coca-Cola Hellenic Srbija kontinuirano razvija i unapređuje sistem upravljanja zaštitom životne sredine, a briga o njenom očuvanju sastavni je deo poslovanja. Inventivnošću, angažmanom i stalnim investicijama Coca-Cola Hellenic nastoji da zauzme ulogu lidera u očuvanju prirode.

Maja Šujeranović

Energetski efikasno i štedi novac

Maja Šujeranović je navela primer u kome veća efikasnost u potrošnji energije donosi značajne uštede, čak veće nego rata lizinga.

- Firma za preradu drvene građe kupila je na lizing komoru za sušenje drvene građe i zagrevanje površine od oko 1000 kvadratnih metara. Imali su neto mesečnu uštedu od skoro 3.200 evra. Troškovi za gorivo, odnosno prirodni gas za godinu dana iznosili su 111.000 evra. Period otplate ovakve investicije je vrlo kratak, u konkretnom slučaju samo šest meseci.

Do kraja februara isplatili smo oko 100 lizing ugovora, ukupne vrednosti 1,65 miliona evra. Godišnje uštede upotrošnji energije su 4.700 megavatčasova, smanjenje emisije CO2 je ekvivalentno 1.800 tona godišnje i ukupna ušteda u potrošnji energije iznosi oko 25 odsto.

godine treba da pokažemo da smo nešto novo uradili. Na tom području ne može se ništa uraditi od danas do sutra. Treba se duže vreme pripremati i investirati u prave tehnologije. U Gorenju 25 godina sistematski radimo na tome, imamo poseban sektor zaštite životne sredine, a tome smo pridružili i zaštitu na radu i protivpožarnu zaštitu.

Uveli smo ISO 14001 standard, jer je to sistem koji od preduzeća zahteva da ispunjava svoje ciljeve i programe. Zaštita životne sredine je kodeks po kom rade svi u grupi Gorenje. Uveli smo i EMAS, evropsku regulativu, jer taj sistem garantuje da se sve radi u skladu sa zakonom, a to je važno zbog ITPC dozvola. Svake godine moramo da podnesemo EMAS izjavu. Sve naše podatke o radu na zaštiti životne sredine i o uticaju

proizvodnje na životnu sredinu treba javno da objavimo.

Finansijske institucije mogu da pomognu u finansiranju čistih tehnologija i nabavku energetski efikasnih mašina. **Maja Šujeranović, izvršni direktor Prokredit lizinga** kaže da se ovakve investicije brzo otplaćuju kroz racionalniju potrošnju energije.

- Prokredit banka u Srbiji je deo Prokredit grupacije koja posluje u Evropi, Africi i Latinskoj Americi i zapošljava 22.000 ljudi. Grupa ima zajedničku misiju, a to je da su sve razvojno orijentisane. Akcionari Prokredit banke u Srbiji su Prokredit holding sa 83 odsto i Komerc banka sa 17 odsto. Prokredit lizing osnovala je Prokredit banka 2005. godine. Pre svega smo orijentisani na finansiranje

malih i srednjih preduzeća i poljoprivrede.

Energetska efikasnost je važna zbog ograničenih resursa, a to podrazumeva iznalaženje novih rešenja za efikasnije korišćenje energije iz obnovljivih izvora. To znači i očuvanje životne sredine kroz razvoj i promociju čistih tehnologija, koje će minimizirati emisiju štetnih gasova.

Ove investicije se isplaćuju u veoma kratkom vremenskom periodu. Povećanje energetske efikasnosti znači smanjenje troškova energije u proizvodnji, povećanje produktivnosti, povećanje isplativosti koje se meri kroz povećanje prihoda i smanjenje troškova. Takođe, poboljšava se kvalitet vazduha, klime, kao i zdravlje svih ljudi.

Problem u Srbiji su slaba iskorišćenost obnovljivih

izvora energije, nerazvijena svest o očuvanju životne sredine i zastarela i neefikasna oprema u proizvodnji.

Motivi za ulaganje u energetsku efikasnost su sigurnost snabdevanja, povećanje konkurentnosti i zaštita životne sredine. Kao finansijska institucija koja se na odgovoran način bavi finansiranjem, ali i očuvanjem životne sredine, dobili smo ponudu nemačke KfW banke da uđemo u projekat energetske efikasnosti i korišćenja obnovljivih izvora energije. Ovaj projekat je u skladu sa standardom Evropske komisije 20-20-20. To znači 20 odsto uštede u energiji, 20 odsto smanjenja emisije gasova i 20 odsto povećanja korišćenja obnovljivih izvora energije. Mi smo ovo prihvatili, a prema ugovoru morali smo prva dva

Jelena Krstović

Standardi i bez zakona

Prema rečima Jelene Krstović, u proizvodnji hrane Delta usvaja sve međunarodne standarde i pre zakonskih obaveza.

- U svakom procesu proizvodnje upravljamo otpadom, otpadnim vodama, kontrolišemo prodaju i optimalno korišćenje pesticida. Na našim farmama vodimo računa o prevođenju otpadnih u neotpadne vode. Poslednja investicija je novi mlin u Danubiusu koji je 50 odsto ekološki isplativiji. Ta investicija je pomogla podizanju svesti ne samo zaposlenih, već i šireg kruga dobavljača i partnera.

uslova da ispunimo. Aranžmani su bili sa fiksnom kamatnom stopom tokom cele otplate lizinga i niže od standardnih.

**Jelena Krstović,
direktorka sektora
za korporativne
komunikacije Delta**

holding predstavila je integraciju različitih delova kompanije u jedinstven sistem društvene odgovornosti i njihov doprinos zaštiti životne sredine.

- Delta holding u svom sastavu ima preko pet velikih grupacija i više desetina pravnih lica, preko 25.000 zaposlenih, što čini zaista veliki sistem. Naša tri osnovna biznisa su maloprodaja, nekretnine i proizvodnja hrane. U samoj kompaniji smo usvojili jedinstven pristup društveno odgovornom poslovanju, a zaštita životne sredine i ekologija imaju značajno mesto. Trudili smo se da sve ove godine radimo puno na polju ekologije, ne čekajući unapred na zakonske regulative i obaveze. Kada govorimo o maloprodajnom lancu, najvidljivije je uvođenje biorazgradivih kesa u naše maloprodajne objekte. Maksi je prvi maloprodajni lanac u našoj zemlji koji je na svim tržištima na kojima posluje uveo biorazgradive kese. Imali

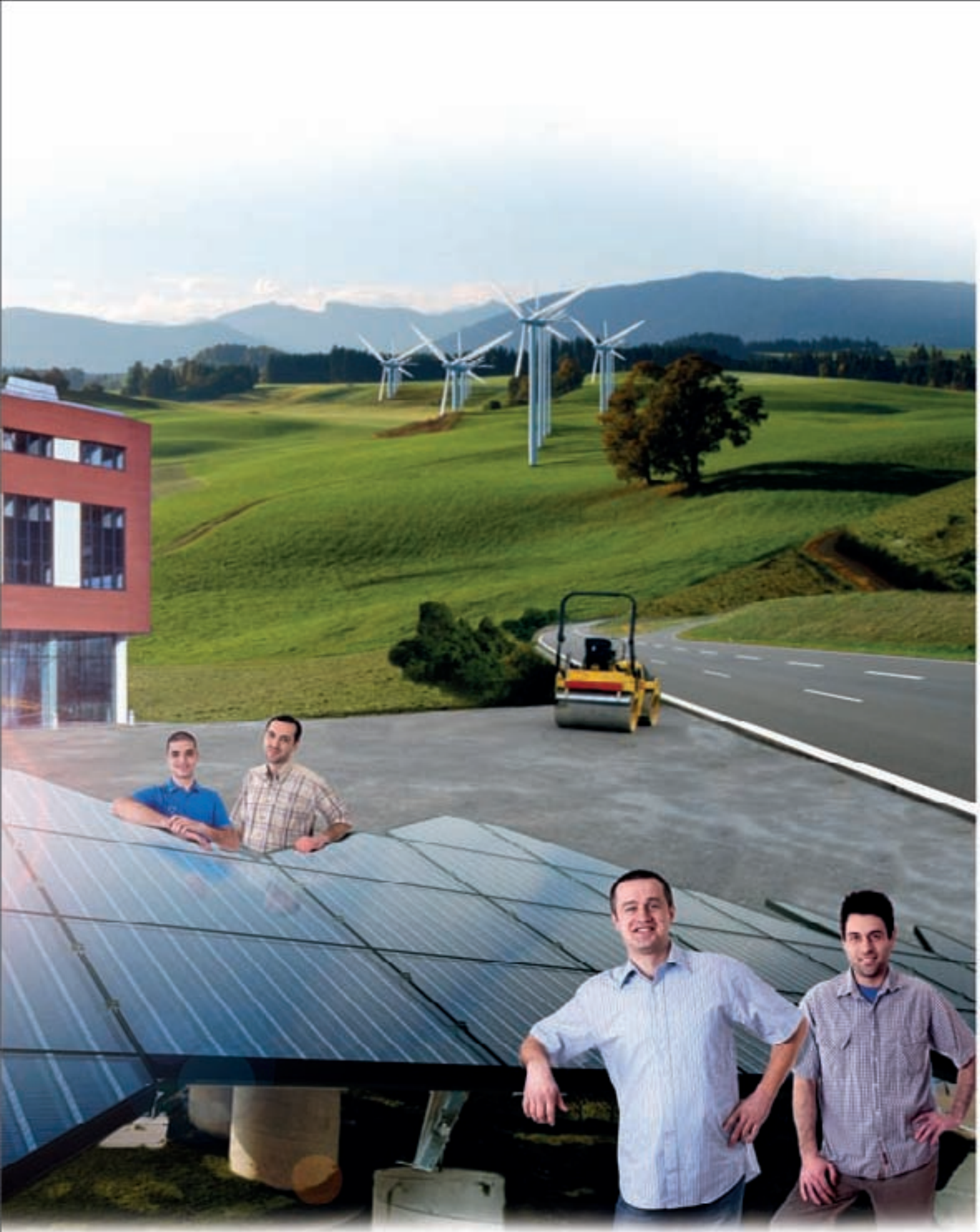
Rade Pribičević

Strateško opredeljenje komunalni otpad

Rade Pribičević ističe da će strateško opredeljenje SEKOPAK-a u budućnosti biti komunalni otpad.

- Kada se dođe na nivo od 30 i više odsto povraćaja, komunalni sektor je jedini koji može da obezbedi te količine otpada za povraćaj i reciklažu. SEKOPAK će u suštini komunalnom sektoru, koji će za njegov račun prikupljati i odvajati otpad, pokrivati razliku između tržišne vrednosti otpada i troškova prikupljanja i separacije. Troškovi su po pravilu veći od vrednosti otpada i ovo je jedini način kako taj proces može biti i ekonomski opravdan. Zato u svetu i postoje organizacije za povraćaj.

ProCredit Leasing

Dajte energiju svom poslu!

- Modernizujte svoju proizvodnju energetske efikasnom opremom
- Povećajte efikasnost za preko 20%
- Smanjite troškove i povećajte konkurentnost na tržištu
- Ratu lizinga finansirajte iz uštede
- Uz mogućnost finansiranja učešća i pdv-a
- Za sve savete na raspolaganju Vam je stručni tim naših zaposlenih

ProCredit Leasing po povoljnim uslovima i uz fiksnu kamatnu stopu, finansira sledeće kategorije energetske efikasnih proizvoda:

- ***tehnologije koje koriste obnovljive izvore energije***
- ***energetski efikasnu opremu i uređaje***
- ***energetski efikasne proizvodne mašine***
- ***energetski efikasna vozila***
- ***energetski efikasnu poljoprivrednu mehanizaciju***

Lizing za unapređenje energetske efikasnosti

INFocentar: 0 700 700 000
www.procreditleasing.rs

Jasmina Milutinović

Ništa se ne baca

Jasmina Milutinović objašnjava da se na teritoriji Srbije generiše 20.000 tona starih otpadnih akumulatora. - Reciklažom se dobija 12.800 tona olova, 5.000 tona otpadne kiseline, 1.000 tona plastike i 1.200 ebonita i polietilena koji zbrinjavamo. Mi ne racikliramo samo zbog olova, nego i zbog plastike koja ponovo završava u fabrici akumulatora gde imamo sopstvenu proizvodnju plastičnih akumulatorskih kutija. Sumpornu kiselinu neutrališemo solifikacijom iz čega dobijamo natrijum sulfat koji možemo da ponudimo industriji deterdženta. U 2009. godini sakupili smo 98 odsto ove vrste otpada, a to znači preko 18 miliona kilograma otpadnih akumulatora.

Koncern Farmakom MB godišnje sakupljačima isplaćuje blizu sedam miliona evra. U ovu cifru ne ulaze sredstva koja dajemo javnim preduzećima i ostalim velikim generatorima ove vrste otpada.

smo obavezu da učestvujemo u formiranju ovakve proizvodnje, pošto se ovakve kese nisu proizvodile u našoj zemlji. Učestvovali smo u nabavljanju biomase potrebne za ove kese i ponudili našim potrošačima biorazgradive kese koje su značajno skuplje od običnih, ali koje smo mi davali besplatno. Nastavak ovog projekta je uvođenje cegera od biorazgradivog

platna za višenamensku kupovinu i to ćemo ove godine predstaviti kroz naš maloprodajni lanac. Maksi okuplja veliki broj dobavljača i ima veliki sistem distribucije, pa se upravlja velikom količinom otpada. Intenzivno smo radili na tome da naš vozni park emituje što manje CO₂. Danas više od dve trećine voznog parka, a do kraja godine nadamo

se i ostatak, ima minimalnu emisiju CO₂. Delta auto je posebnu pažnju poklonio predstavljajući hibridnih automobila, pre svega Hondinih. Očekujemo širu ponudu ovakvih automobila i da će to posle intervencije ministarstva postati trend koji svima donosi dobro. Takođe obavljamo reciklažu motornih ulja, rezervnih delova i svega što

ostane posle postprodajnog ciklusa. Mi kao kompanija smo u prethodnim godinama mali puno izazova, čak i problema pri realizaciji ekoloških projekata. Na primer, Delta siti je šoping mol koji je prema evropskim standardima građen i dobio nagradu kao najbolji šoping mol u Evropi u srednjoj kategoriji. On ima obavezu internog razdvajanja

Slađana Jelić

Uz uštedu i grant

Slađana Jelić navodi kao dobar primer finansiranja energetske efikasnosti kompaniju Forma ideale iz Kragujevcu koja je htela da implementira dva projekta iz linije EBRD.

- Prva je energetska efikasnost, odnosno poboljšanje osvetljenje u pogonima u Kragujevcu. Za to smo dobili kredit od 200.000 evra ali su ni uspeli od ponuđača uspeli da dobiju bolje uslove i za 152.000 evra okončali projekat. Investicija se isplaćuje smenjenjem troška električne energije i za pet godina koliko se kredit otplaćuje oni će uštedeti 30.000 evra i time isplatiti kredit. Osim toga kupili su sijalice koje traju 20 puta duže od prethodnih, što im smanjuje trošak zamene sijalica.

otpada, ali potom dođu komunalne službe koje sve to skupe i odnesu. To je onda samo gubljenje vremena.

Rade Pribićević, predsednik

UO SEKOPAK-a ocenio je da su samim usvajanjem zakona o ambalaži i ambalažnom otpadu stvoreni preduslovi za stvaranje jedne nove privredne grane.

- SEKOPAK je organizacija srpske industrije osnovana još 2006. godine. Članice osnivači su velike kompanije kao što su Koka Kola, Pepsi kola, Bol pekedžing, Karlsberg, Knjaz Miloš, Bambi. Naš cilj je bio usvajanje zakonske regulative, a usvojeni su i nacionalni ciljevi, odnosno konkretne obaveze za srpsku privredu u vezi sa ambalažnim otpadom. Već u 2010. godini sve kompanije koje na tržište izbacuju bilo kakav proizvod koji će nakon što bude iskorišten postati otpad, već

ovoga trenutka imaju obavezu da izveste državu šta su uradili sa tim otpadom. Ti ciljevi su za prve dve godine nisko postavljeni, firme moraju obezbediti reciklažu svega pet, odnosno četiri odsto ambalažnog otpada. To je lak zadatak i svaka kompanija to može da ispuni sama. Nizak cilj je postavljen kako bi se industriji omogućilo da uspostavi sistem pomoću koga bi mogle da se reše i mnogo veće količine. U trećoj godini bićemo u obavezi da iskoristimo 16 odsto ambalažnog otpada, a 2014. godine već 30 odsto. To je već ozbiljna količina i izvesno je da nijedna kompanija neće biti u stanju da sama povрати toliku količinu otpada, osim ako neko ne reši da u poslovanje uvodi posebne sektore, što nije verovatno ni racionalno. Tu na scenu stupa SEKOPAK, jer ćemo uskoro

postati operater sistema ili organizacija za povraćaj. SEKOPAK je neprofitna organizacija i ne postoji da bi osnivačima donela profit, već da bi se trošak ispunjavanja obaveze učinio što jeftinijim. U završnoj smo fazi dobijanja dozvole za rad opertera sistema. Već smo potpisali ugovore o saradnji sa opštinama Niš, Subotica, Leskovac, Čačak, Sombor. SEKOPAK će biti neka vrsta spona između industrije s jedne strane i onih koji će se otpadom baviti s druge strane, i o ispunjenju zadatih ciljeva izveštavati ministarstvo odnosno vladu, preko Fonda za zaštitu životne sredine.

Jasmina Milutinović, izvršni direktor

Farmakom MB koncerna naglašava da je ova kompanija lider u zelenoj ekonomiji u Srbiji, jer prikuplja i

reciklira čak 98 odsto starih akumulatora.

- Farmakom MB u svom sistemu ima osam fabrika i 13 rudnika, od toga četiri fabrike imaju obavezu izrade ITPC dozvole. Farmakom MB ima ozbiljan pristup ekologiji u svakoj svojoj fabrici. To su Fabrika akumulatora Sombor, rudnici topionica Zajača sa reciklažnim centrom, livnice Požega i Guča, PIK 7. juli, mlekara Šabac, Zorka ekstrudirana ambalaža i 13 rudnika.

Sastavni deo koncerna je sistem Trgosirovina koji je prvi sakupljački centar i koji ima poslovnu jedinicu u Šapcu. Organizovali smo sakupljanje akumulatora u celoj Srbiji tako što imamo osam skladišnih centara, 280 sakupljačkih mesta, 4.000 kontejnera. Uradili smo sve što je trebalo i to mnogo pre nego što je usvojen paket zakona, a zakoni

Željka Jurakić

PDV na ekološku taksu

Privrednike je interesovalo da li će se i na ekološku taksu naplaćivati PDV. Željka Jurakić objasnila je da je tumačenje ministarstva finansija da taksa ulazi u osnovicu PDV-a.

- Zakonom o javnim prihodima i PDV-u je definisano gde šta ulazi. Iz Ministarstva finansija stiglo je zvanično tumačenje da taksa na proizvode ulazi u osnovicu za plaćanje PDV-a, jer je to javni prihod, a svaki javni prihod ulazi u osnovicu za plaćanje PDV-a. Uredba će stupiti na snagu u sredu ili četvrtak posle Uskrsa i od tada počinje da teče rok za obračun takse.

su nam pomogli da uokvirimo viziju koju smo imali. Takođe imamo sve dozvole i saglasnosti i dovoljno prostora za prijem starih akumulatora, a prostor je tehnički opremljen. Bili smo inicijatori osnivanja klastera "Galenit" 2008. godine koji se bavi organizovanim sakupljanjem istrošenih baterija akumulatora i jedini je u Srbiji ove vrste. Na ovaj način smo pomogli sakupljačima da se pripreme i prevaziđu probleme kako

Slađana Jelić, direktorka sektora MSP u Banci Inteza ističe da je jedan od glavnih principa banke društvena odgovornost, a u vezi sa tim i finansiranje ekoloških projekata. - Konkretno Banka Inteza je jedina banka koja sa EBRD ima ugovor o finansiranju projekata koji se odnose na energetske efikasnost i obnovljive izvore energije. Reč je o liniji od 10 miliona evra i postoji spisak projekata koji se smatraju ekološki podobnim i

efikasnošću, EBRD je posle realizovane investicije davala besplatnu pomoć u vrednosti do 20 odsto uložених sredstava. Banka je sredstva plasirala po tržišnim uslovima, a klijent da bi dobio grant, morao je projekat da sprovede u potpunosti onako kako je prihvaćen od EBRD. Sa projektima vrednosti od pet do 10 miliona evra, koji su vezani za energetske efikasnost, možete se direktno obratiti EBRD-u, jer oni

životne sredine i doneo je fondu puno novog posla. Uvedeni su novi ekonomski instrumenti i neki od njih su izazvali dosta bure u javnosti. U fokus smo stavili kapacitete koji teže čistijoj tehnologiji i pred koje je zakon stavio obavezu da se prilagode ekološkim standardima. Fond je već ušao u takve projekte sa najvećim kompanijama iz oblasti elektroprivrede i naftne industrije i sa drugim kompanijama koje su to prepoznale kao obavezu.

Lazar Krnjeta

Srbija rizična za ulaganje u komunalnu infrastrukturu

Privrednike je interesovalo da li će se i na ekološku taksu naplaćivati PDV. Željka Jurakić objasnila je da je tumačenje ministarstva finansija da taksa ulazi u osnovicu PDV-a.

- Zakonom o javnim prihodima i PDV-u je definisano gde šta ulazi. Iz Ministarstva finansija stiglo je zvanično tumačenje da taksa na proizvode ulazi u osnovicu za plaćanje PDV-a, jer je to javni prihod, a svaki javni prihod ulazi u osnovicu za plaćanje PDV-a. Uredba će stupiti na snagu u sredu ili četvrtak posle Uskrsa i od tada počinje da teče rok za obračun takse.

bi dobili dozvole da se bave ovom delatnošću. "Galenit" je inicirao i saradnju u regionu Jugoistočne Evrope. Regionalna saradnja je moguća, jer je izmenom zakona nedavno data mogućnost privredi da uvozi određene vrste opasnog otpada. Zahvaljujući tome u Srbiji se može govoriti o otpadu kao resursu, kao sirovini, energetsom resursu. Prvi put počinjemo da štedimo prirodne resurse jer imamo mnogo otpada i znamo da je on sirovina. U Zajači ima dovoljno kapaciteta da prikupi sve akumulatora iz eks Jugoslavije. Sami smo investirali u postrojenje preko 10 miliona evra, kako bi rešili problem otpada olova, ali i da bi došli do sirovine i povećali proizvodnju akumulatora. Sirovina je bila neophodna, najbrži put do nje je bila reciklaža starih akumulatora.

koji smanjuju utroške energije ili koriste obnovljive izvore energije. Krediti su se kretali od 100.000 do dva miliona evra, a u okviru projekata čija vrednost ne prelazi pet miliona evra. Davali smo grejs period do dve godine, a ukupan rok otplate bio je pet godina. Upravo smo potrošili ovu kreditnu liniju, u fazi smo zaključivanja ugovora i obratili smo se EBRD za još malo ovih sredstava kako bismo realizovali sve projekte na kojima smo saradivali sa klijentima. Kada se radi o preduzećima sa zastarelim mašinama, ovi projekti zahtevaju veliko angažovanje i klijenata i konsultanata koji su u Srbiji predstavljali besplatnu tehničku pomoć od strane EBRD. Pored besplatne konsultantske pomoći, da bismo podstakli firme da se bave energetsom

direktno finansiraju velike projekte, dok banke finansiraju manje projekte.

Željka Jurakić, direktorka Fonda za zaštitu životne sredine, ocenila je da je uvođenje ekonomskih instrumenata omogućilo sakupljanje velikih sredstava i oni su moćna poluga u rukama Fonda, kako bi se politika ministarstva realizovala. - Zakonom o zaštiti životne sredine 2004. godine stvoren je zakonski okvir za uvođenje ekonomskih instrumenata u zaštitu životne sredine i Fond je počeo da radi 2005. godine. Prvi instrumenti imali su za cilj sakupljanje sredstava od zagađivača i njihovo namensko trošenje u unapređenje sistema. Donošenjem paketa zelenih zakona u 2007. godini napravljen je zaokret u politici

Druga grupa su kompanije koje se već bave zelenim biznisom. One sada imaju potrebu da unapređuju tehnologiju, šire proizvodnju i tu su im na raspolaganju sredstva Fonda. U ovoj grupi bih istakla javna komunalna preduzeća. Treća grupa su kapaciteti koji traže mesto u zelenoj ekonomiji, koji će se tek podizati u ovoj oblasti i moraće da se usklade sa potrebama države. Fond danas ima 400 projekata, a više od tri četvrtine je pokrenuto u prethodne dve godine. To su uglavnom veliki infrastrukturni projekti u upravljanju otpadom i smanjenju emisija. Naknade na proizvode koji nakon upotrebe postaju otpad su jasno obojen novac i nama je čitav njegov tok vidljiv. To su namenska sredstva i ne mogu da se izgube u budžetu. Fond

PIRAEUS ONLINE BANKING

★★★★★★★★

- E-BANKING ZA FIZIČKA I PRAVNA LICA
- AKTIVAN 24/7, ŠTEDI VREME, ENERGIJU I PRIRODNE RESURSE

Banka u kutiji!

Korišćenjem e-banking servisa Piraeus banke pomažete zaštititi životne sredine. Ozelenimo Srbiju zajedno!

Piraeus Online Banking

Otvorena za Vas.

Piraeus bankarska grupa je jedna od najekstivnijih i najdinamičnijih finansijskih organizacija u Grčkoj, koja svojim stručnim znanjem i iskustvom pokriva oblasti bankarskog poslovanja sa stanovništvom i malim i srednjim preduzećima, kao i tržište kapitala, investiciono bankarstvo i lizing. Objedinjujući poslovni razvoj i socijalnu odgovornost, Piraeus bankarska grupa neprestano potvrđuje svoju posvećenost prema društvenom, kulturnom i prirodnom okruženju. Piraeus bankarska grupa je sve zastupljenija na međunarodnom tržištu i naročito je orijentisana ka istočnom Mediteranu i Jugoistočnoj Evropi, ali je isto tako prisutna i u finansijskim centrima u Londonu i Njujorku. Ukupna aktiva Piraeus bankarske grupe, krajem decembra 2009. godine, dostigla je iznos od 54,3 milijarde evra. Piraeus bankarska grupa trenutno posluje preko mreže koju čini 900 filijala u Grčkoj, Srbiji, Rumuniji, Bugarskoj, Albaniji, Egiptu, Ukrajini, Kipru, Velikoj Britaniji i SAD.

www.piraeusbank.rs

CALL CENTER 00-24
0800 000 800
011/ 3024 077, 3024 078

inače ni jedan dinar ne dobija raspodelom budžeta, već je sve od naknada.

Aktivan je i konkurs za kredite u saradnji sa Fondom za razvoj, u visini od 40 miliona dinara sa tri odsto kamate na pet godina i sa počekom od 6 do 12 meseci.

U aprilu ćemo poslati poziv i ovlašćenim autokućama gde ćemo ponuditi subvencionisane nabavke automobila na hibridni pogon za pravna i fizička lica. Očekujemo da se jave zastupnici brendova, da zajednički popularizujemo korišćenje ovih vozila.

Prema rečima **Lazara Krnjete, predstavnika Udruženja komunalnih preduzeća Komdel**, Srbiji su potrebne velike komunalne investicije, ali njih prate i veliki problemi.

- Ja ću pričati o najtežim i najvećim ekološkim investicijama. To su one

se nalazi u nadležnosti lokalnih samouprava. To je obim ulaganja koji je ravan polovini imovine svih komunalnih preduzeća.

To su investicije u vodosnabdevanje, rekonstrukciju dotrajalih mreža, projekte koji vode smanjenju postojećih ekoloških i ekonomskih gubitaka u mreži, izgradnju vodoizvorišta i izgradnju stanica za preradu pitke vode. Druga oblast je vezana za prečišćavanje otpadnih voda. Tu smo u velikom zaostatku kao država i čeka nas veliki posao. Radi se o skupim i teškim investicijama, a odnose se na izgradnju kanalizacije, kolektora i postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda. U upravljanju otpadom čekaju velike i teške investicije poput sanacije postojećih deponija, izgradnje novih sanitarnih i bezbednih deponija, uvođenju tehnologija i reciklažnih centara.

može biti izgrađena.

Niske cene komunalnih usluga koje su zatečene, mala kupovna moć stanovništva, a i nedisciplina u izmirenju tih obaveza su suštinska prepreka pri dokazivanju održivosti tih projekata.

Kada se radi o komunalnoj infrastrukturi sve izvore sredstava treba koristiti.

To je preveliki zalogaj da bismo se oslonili na samo jedan izvor. To je pre svega sopstveno učešće, a opštine i komunalna preduzeća imaju potencijala za investicije.

Drugi izvor je sufinansiranje iz republičkih fondova.

Treći izvor su međunarodne donacije. Te donacije prate obično i meki krediti sa dugim rokovima otplate, grejs periodom i niskim kamatnim stopama. Peti izvor je učešće privatnog kapitala. Privatni kapital je pokazao interes za vodosnabdevanje, prečišćavanje otpadnih voda, reciklažu, distribuciju

Miroslava Bikić

Globalni dogovor

Miroslava Bikić ističe da je pre dve godine Pireus banka u Srbiji bila pozvana od strane Ujedinjenih nacija, zbog reputacije koju banka ima u UN, da bude jedna od članica osnivača globalnog dogovora za Srbiju.

- To je velika čast, ali i obaveza, jer se globalni dogovor bavi različitim aspektima odgovornog poslovanja. Morate da popunjavate upitnike do najsitnijih detalja i o tome uzveštavate instituciju kao što su UN. Postoji respekt i taj posao ne može tek tako da se odradi. I druge banke i institucije koje su učestvovalе imale su veliku tremu prilikom predaje tog dokumenta, jer je on ogledalo našeg rada ovde.

bazične investicije u infrastrukturu, od kojih sve počinje i od kojih sve zavisi. Za ove investicije je karakteristično da su jako skupe i uopšte ih nije jednostavno pripremiti i realizovati. Potrebe za investicijama u infrastrukturu na nivou države sada se procenjuju na 4 milijarde evra. Oko trećine se odnosi na komunalnu infrastrukturu koja

Prvi i osnovni razlog zašto ta ulaganja nisu išla kako treba je loše planiranje i priprema tih projekata. Nedovoljna je i strateška podrška sa nacionalnog nivoa, ali i zakonodavna podrška. Međutim, stvari su se u poslednje vreme pokrenule na bolje. Iako je najlakše optužiti nedostatak sredstava za nešto što nije urađeno, ipak bez sredstava infrastruktura ne

gasa. Svetske kompanije su zainteresovane za najveće sisteme, odnosno gradove Beograd, Novi Sad i Niš, Suboticu i Kragujevac. Uz ove kompanije na tržištu se pojavljuju nedovoljno proverene firme i razni špekulanti. Privatnici žele da prošire tržište, radi se o sigurnoj tražnji, ali i o finansijskim beneficijama u EU koje strani

investitori dobijaju, ukoliko finansiraju zaštitu životne sredine. U komunalnoj oblasti lako je predvideti rok povraćaja uloženog i tu je manje- više siguran profit.

Da i banke mogu biti ekološki svesne potvrdila je **Miroslava Bikić, direktor marketinga Pireus banke** na primeru matične banke u Atini koja je uvela sistem

Aleksandar Stamenković

Ekologija u školama

Gradska čistoća je paralelno sa primarnom separacijom krenula i sa edukativnom kampanjom, kaže Stamenković.

- Krenuli smo u sve osnovne škole i predškolske ustanove, jer najmlađi najlakše prihvataju znanja koja im prezentujemo. Edukacija je dugotrajan proces. U Nemačkoj i SAD edukacija o reciklaži traje od 1970-ih godina. Predvideli smo edukaciju i za starije sugrađane. Radimo i na edukaciji o gradskom bontonu, a trajaće duži niz godina. Edukacija kod najmlađih već daje rezultate, jer u svakoj školi glumačka ekipa odradi edukativni čas, a posle toj deci ostavimo sudove za papir, PET i MET ambalažu. Mi posle jedan deo sredstava od prodaje tog otpada vraćamo školama kako bi mogli da kupe koš, upotrebe za ekskurziju ili kupe knjige. Tako deca uče koji je značaj reciklaže od malih nogu.

„green banking for life“.

- Pireus banka u Srbiji posluje svega pet godina, ali mora da se pridržava svih principa poslovanja matice u Atini. Društvena odgovornost je dobrovoljna stvar. Zakon može da ograničava i obavezuje, mogu se zadovoljavati standardi i forme, ali ako se u to stvarno ne veruje, posao se neće nikada završiti. Pireus banka u Grčkoj je

jedna od vodećih finansijskih institucija, ali je lider u korporativnom i društveno odgovornom ponašanju. Pre nekoliko godina uzeli su na sebe da procene i smanje uticaj na životnu sredinu na svaki način koji se tiče njenog poslovanja. Banka ima posebno odeljenje koje se bavi isključivo društvenom odgovornošću, a životna sredina je bitan deo toga.

Unutrašnja dimenzija zaštite životne sredine odnosi se na poslovanje banke i redukovanje uticaja njenih aktivnosti na okruženje u kome radi. Spoljašnja dimenzija je usmerena na povećanje svesti javnog mnjenja o važnosti životne sredine i očuvanje zdravog okruženja. U banci u Atini radi se isključivo sa recikliranim papirom. Moram da kažem

da je tri puta skuplji nego običan papir, ali ako banka ne može sebi da priušti takav način poslovanja, ne treba očekivati ni od drugih da će moći. Reciklira se papir, baterije, PET ambalaža, toneri, ketridži, nameštaj, elektronska oprema. U poslovnim zgradama instalirani su sistemi za upravljanje energijom, daljinska kontrola svetla, u

sve kancelarije su postavljene reciklažne kutije i redovno se organizuju seminari putem e-learninga. Smanjili smo putovanja avionom i kolima. Projekat Pireus banke „green banking for life“ podržala je i Evropska komisija. Za tri godine od primene programa smanjena je potrošnja papira po zaposlenom za devet odsto. Reciklažom 500 tona papira sačuvano je 27.000 stabala. Organizovanjem e-learning kurseva smanjena su putovanja i emisija ugljen dioksida za jedan odsto po zaposlenom. Uštede od 8 tona stakla, 11 tona aluminijuma,

7 tona plastike, postigli smo samo recikliranjem računara i električnih aparata. Finansiranjem projekata obnovljive energije sa 174 miliona evra, tokom 2008. godine smo ostvarili uštedu u emisiji CO₂ oko 400.000 tona, što je ekvivalent 30 miliona stabala. Za godinu dana banka je smanjila svoje operativne troškove za 150.000 evra.

Aleksandar Stamenković,
generalni direktor
Gradske čistoće Beograd,
napomenuo je da je ovo preduzeće od prošle godine krenulo sa novim konceptom upravljanja otpadom i po prvi

put sa uvođenjem primarne separacije otpada.

- Postavili smo nekoliko desetina reciklažnih ostrva sa idejom da vidimo kako će građani prihvatiti separaciju. Iskustva su jako dobra, građani su disciplinovani i odvajaju otpad prilikom izbacivanja. Mi smo krenuli sa malo većim sudovima i reciklažnim ostrvima, jer je postavljeno samo nekoliko desetina. Posle dobrog iskustva u manje od godinu dana, mi ćemo proširiti tu mrežu u toku ove godine. Biće mnogo manjih sudova, ali na mnogo više mesta u Beogradu. Po donošenju seta ekoloških

zakona pojavilo se i udruženje SEKOPAK i preko njega se subvencionise sakupljanje gradskog otpada. Gradska čistoća je oberučke prihvatila tako nešto. Imamo jedno veliko reciklažno dvorište i planirali smo da sagradimo još tri u različitim delovima grada. Povećavanjem količina prikupljenog otpada i njegovom prodajom, dodatni novac investiramo u širenje mreže za reciklažu. U toku prethodne godine za 20 puta smo povećali broj ugovora sa kompanijama i tržišnim centrima, gde postavljamo velike kontejnere i prikupljamo otpad.

Nikola Zarimov

Čišćenje Dunava

Nikola Zarimov iz pivare Karlsberg kaže da ova kompanija radi na zaštiti, ali i uređenju životne sredine.

- U našoj firmi zamenjeni su svi dizel viljuškari elektro viljuškari, zbog emisije ugljen dioksida. Na inicijativu menadžmenta firme zamak Dunderskih u Čelarevu je očišćen i sređen, tako da konačno izgleda kako treba. Sledeće je sređivanje Dunava kod Čelareva. Na tri do šest meseci organizujemo radne akcije prikupljanja svog smeća i granja. U aprilu je planirana i sadnja novih sadnica.

Kompanija Koncern Farmakom M.B. Šabac, u skladu sa načelom odgovornosti, kontinuirano investira u zaštitu životne sredine i eko biznis. Posedujemo najsavremeniju (BAT) tehnologiju za reciklažu istrošenih akumulatora. Našom inicijativom formiran je Klaster „Galenit“ za organizovano i bezbedno prikupljanje otpadnih akumulatora. Pored konstantne brige za visok nivo kvaliteta naših akumulatora, Koncern Farmakom MB pre svega brine o pravilnom, bezbednom i ekološkom zbrinjavanju akumulatora po isteku njihovog veka trajanja.

Dobro došli u partnerstvo sa ekološki savesnim, društveno odgovornim, srpskim i evropskim Koncernom Farmakom MB!

Grad Beograd se sprema da raspiše tender ne za deponovanje otpada, već za pretvaranje otpada u neki vid energije. Rukovodili smo se najsavremenijim tehnologijama. Kod nas dolaze razne investitorske grupe, nudeći od najsavremenijih do zastarelih tehnologija. Prema mom iskustvu, ako neko hoće da uloži veliki novac, to je najčešće u starije tehnologije. Grad to neće, zato je sam radio studiju i doneo je odluku da uvodi najsavremenije tehnologije.

četvrta je po veličini pivara u svetu. Svako četvrto pivo u Srbiji je iz Karlsberga. Naša kompanija je 2007. godine ušla u proces sertifikacija i prva u Srbiji je dobila standarde ISO 9001, ISO 14001, 18000 i ISO 22000. Prošle jeseni urađena je resertifikacija. Standard ISO 14001 u jednom delu se dotiče upravljanja materijalima za reciklažu i otpadnim materijalima. Osnovni cilj je zaštita životne sredine, što je zakonska i moralna

krugu fabrike i sakuplja i prerađuje sve otpadne vode koje nastaju u procesu proizvodnje piva i tako prerađene ih pušta u Dunav. Najvažniji sporedni produkti pivarske industrije su pivski trop ili malata i pivski otpadni kvasac. Malata se koristi za stočnu hranu i po tome koliko se prodaje vidi se da je veoma dobra stočna hrana. Pivski otpadni kvasac se koristi za proizvodnju tečnog alkohola. Pivara generiše na desetine hiljada tona pivskog tropa godišnje.

žele da nam plaćaju uslugu odnošenja otpadnog ulja. Mi smo odvozili otpadno ulje na obradu u Rafineriju nafte Beograd, ili ga izvezili u Austriju. Takse će se retroaktivno naplaćivati, a mi ne možemo da naplatimo svoje usluge. Važno je da se zna u kojoj razmeri će se taksa deliti na sakupljače otpada i reciklere. Mislim da treba pomoći domaće kapacitete za sakupljanje otpada. Bićemo u situaciji da će se doneti pravilnici, a da domaćih

Dragan Stanković

Taksa ne pokriva troškove

Stanković upozorava da se troškovi izvoza otpadnih ulja ne mogu pokriti utvrđenim taksama.

- Pošto 50.000 do 60.000 tona otpadnih ulja godišnje egzistira u Srbiji, a sakupi se 5.000 tona, postavlja se pitanje šta biva sa ostalih 55.000 tona. Šta će se uraditi sa parama koje će dobiti od sakupljanja tih količina. Nije problem sa otpadom koji ide u rafineriju na recikliranje, već sa uljima koja moraju da se izvoze. Taksa koja je u pravilniku neće moći da pokrije te troškove.

Aktivni smo i u programu „Očistimo Srbiju“ i prošle i ove godine. U Beogradu su se uključila i druga komunalna preduzeća. Udružili smo kapacitete i uklanjamo deponije koje su se stvarale decenijama u Beogradu i na rubnim područjima. Tome će mnogo pomoći i uvođenje komunalne policije.

Kako se proizvođači piva snalaze sa velikim otpadom koji postoji u ovoj industriji, objasnio je **Nikola Ziramov, menadžer magacinskog poslovanja pivare Karlsberg Srbija.**

- Nakon uspešne privatizacije 2003. godine, danska kompanija Karlsberg brueris je postala vlasnik pivare Čelarevo. Karlsberg ima preko 150 pivara u 100 zemalja,

obaveza svake kompanije. Drugi razlog za uvođenje ovog standarda je što se efikasnim upravljanjem ambalažom i otpadom snižavaju troškovi proizvodnje. Organizaciono postoji jedno odeljenje koje se bavi sakupljanjem, sortiranjem i transportom otpada. Najznačajniji materijali za reciklažu su polietilen, PET, karton, aluminijum, staklo, papir i palete. Svi ti materijali nastaju kao nusprodukt proizvodnje piva. Benefit od svega toga ima i kompanija, ali i lokalna samouprava koja više nije izložena otpadu kao ranijih godina. Pre više od godinu dana završena je investicija od oko četiri miliona evra izgradnje stanice za prerađivanje otpadnih voda. Stanica se nalazi u

Dragan Stanković, direktor Ezo grupe jedva čeka da se donese pravilnik o upravljanju otpadnim uljima, kako bi se srediо haos koji postoji u ovom poslu. - Sledeća grupa otpada, posle akumulatora i guma, koja čeka na donošenje pravilnika je otpadno ulje. Sakupljamo i izvozimo oko 5.000 tona industrijskog opasnog otpada, od čega najveći deo čine ulja. Trenutno postoji 267 zahteva za izdavanje dozvole, a koliko smo čuli izdaće se svega pet- šest, što je premalo. Šta treba učiniti da bi se proces sakupljanja ubrzao i bio efikasan? U Hrvatskoj koja je manja od nas, sakupe 6.000 tona otpadnog ulja. Taj pravilnik predviđa neke takse i naši klijenti već imaju primedbe da više ne

kapaciteta neće biti, neće imati ko da sakupi toliki otpad. Vlada je odlučila da zbrine takozvani ničiji otpad, koji je razasut po Srbiji. Međutim, problem je sa lokacijama i ne zna se šta učiniti sa njim. Moje mišljenje je da opasni otpad treba pod hitno izvesti, dok se ne pronađe lokacija za skladištenje opasnog otpada. Sada postoje 144 uljne stanice u Srbiji sa kojima imamo ugovore o otkupu otpadnih ulja. Imaćemo sakupljanje, reciklažu, izvoz i spaljivanje. Cementare su dobile probnu dozvolu za spaljivanje ulja, ali ne mogu da skupe dovoljne količine za probni rad. Jedan od načina za stimulisanje recikliranja bilo je ukidanje akciza na motorna ulja.

2010.

Imamo 365 prilika da 2010. učinimo ekološki boljom.

Činimo sve da u svom poslovanju i ponašanju
budemo ekološki još odgovorniji.

Društvenu odgovornost podižemo na viši nivo,
jer smo 2010. proglasili godinom ekologije u Delta Holdingu.

Sasvim logično.

DELTA HOLDING

Sasvim **EKOLOGIČNO.**

DELTA HOLDING

